

<https://doi.org/10.18523/3041-1718.2026.3.2.86-98>

УДК 327.5:305(4/9)

Юлія Цибульська

Магістр у галузі юриспруденції та економіки,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за ОНП «Бізнес-дипломатія і GR-політики»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія», Україна
<https://orcid.org/0009-0003-6303-3010>
tsybulskayuliya333@gmail.com

Марта Олійник-Дьомочко

Кандидатка політичних наук,
старша викладачка кафедри міждисциплінарної освіти
факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія», Україна
<https://orcid.org/0000-0002-9113-5677>
m.oliinyk-domochko@ukma.edu.ua

ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ ДИПЛОМАТІЇ В ПОЛІТИКАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО МИРУ «СЕРЕДНІХ» ДЕРЖАВ ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ

У статті розглянуто перетин двох вимірів — середніх держав (middle powers) і фемінізованих політичних практик подолання конфліктів та забезпечення сталого миру із врахуванням кейсів країн Глобального Півдня, особливо держав Африканського континенту. Наведено дані щодо глобального виміру жіночого політичного представництва, реалізації порядку денного Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» (Women, Peace and Security), здійснено порівняльний аналіз динаміки жіночого лідерства на Європейському та Африканському континентах.

Досліджено кейси Колумбії, Ефіопії та Руанди. У кожному випадку зазначено стан конфлікту, мирні ініціативи, залученість жінок; охарактеризовано дієвість конкретних механізмів жіночої участі та визначено чинники, які впливали на їхню успішність. З'ясовано причини ефективності діяльності Гендерної підкомісії в колумбійському конфлікті, поверховий та фасадний характер змін у політичній системі Ефіопії, унікальну роль жінок у системі постгеноцидного правосуддя в Руанді, що згодом трансформувалося у значну участь жінок у політиці цієї країни.

На підставі аналізу трьох кейсів доведено, що гендерний вимір відіграє визначальну роль у трансформації сучасної дипломатії середніх держав Глобального Півдня, проте лише присутність жінок у миротворчій архітектурі не є гарантією стійкого миру. У підсумку зазначено,

що середні держави вже є прискорювачами нових моделей дипломатії, оскільки, маючи обмежені ресурси та багато викликів, компенсують це гнучкістю, інноваційними підходами та пошуком нестандартних рішень, одним із яких є інституціоналізація участі жінок у дипломатичних практиках і процедурах миробудування.

Ключові слова: середні держави, Глобальний Південь, гендерно орієнтоване лідерство, гендерний вплив, миротворчий процес.

Постановка проблеми та актуальність теми. Сучасна система міжнародних відносин перебуває у фазі непередбачуваності. У цих умовах зростає роль середніх держав (*middle powers*). Нині на перший план не лише в наукових колах, а й у глобальному порядку денному виходить гендерно орієнтоване лідерство. Цей чинник має вкрай важливе значення для політики середніх держав.

У статті розглянуто перетин цих двох вимірів — середніх держав та фемінізованих політичних практик подолання конфліктів і забезпечення сталого миру із врахуванням кейсів країн Глобального Півдня, а особливо держав Африканського континенту. Практичний вимір дослідження пов'язаний із виробленням рекомендацій для нинішніх чи майбутніх середніх держав, у тому числі й України, щодо геополітичної поведінки в умовах глобальної турбулентності, зокрема через інтеграцію жінок у процеси миротворення й перехідного правосуддя. Ключовою гіпотезою статті буде теза про те, що середні держави у фазі постійної турбулентності дедалі частіше запозичують і наслідують моделі поведінки, які збігаються з традиційно гендерно орієнтованими (феміністичними) підходами до лідерства, забезпечуючи таким чином простір для зростання питомої ваги та ролі жінок у дипломатії та ухваленні стратегічних рішень.

Мета статті — проаналізувати, як середні держави в умовах постійної турбулентності наслідують і запозичують моделі поведінки, близькі до фемінізованих стилів лідерства (співпраця, турбота, посередництво, гнучкість), і як це корелює з роллю та участю жінок у дипломатії, мирних процесах та перехідному правосудді в реальних умовах.

Питання жіночого лідерства досліджували, зокрема, О. Басараб, В. Колодяжна та Б. Плюсик. Попри зростання уваги до цієї теми, українські дослідники та науковці вважають, що формальне розширення участі жінок у публічному житті та управлінні не завжди означає реальний доступ до процесів ухвалення рішень і лідерських позицій. У сфері політичної участі та міжнародних дипломатичних відносин українські науковці дедалі частіше розглядають жіноче лідерство як запоруку трансформації дипломатії та безпекових підходів. Зокрема, Ольга Басараб і Богдана Плюсик наголошують, що сам факт залучення жінок у процеси ухвалення рішень змінює саму логіку політичної взаємодії: «За останнє десятиліття війни, яка триває в Україні з 2014 року, ситуація навколо участі жінок у громадському та політичному житті суттєво змінилася. Сьогодні жінки більш помітно беруть участь у соціальних процесах, особливо в політиці, безпеці та обороні. Підтримка ідеї гендерної рівності також стає все більш очевидною на рівні громадської думки»¹. Міжнародні фонди та різногалузеві аналітичні платформи, які дотримуються соціал-демократичної традиції (наприклад, Friedrich Ebert Stiftung), розглядають поняття жіночого лідерства через призму політичної участі та трансформації партійних систем. Їхні дослідження свідчать про те, що без інституційної сталої підтримки та зміни внутрішніх правил, логіки та підходів до формування та діяльності політичних організацій жінки залишаються маргіналізованими навіть за формальної відкритості системи та політичної інклюзії.

Аналітичні центри, які працюють у сферах миру й безпеки (наприклад, Geneva Peacebuilding Platform, International Peace Institute), фокусуються на практичному вимірі жіночого лідерства. Їхні дослідження ілюструють взаємозв'язок імовірності досягнення довготривалих і соціально

¹ Ольга Басараб і Богдана Плюсик, «Гендерні стереотипи як причина гендерно зумовленого насильства в умовах воєнного стану», у *Згуртованість суспільства у протидії викликам та загрозам в умовах воєнного стану: збірник тез наук.-практ. конф.* (Кривий Ріг: КДПУ; Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024), 314–6, <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10198>.

легітимних домовленостей з участю жінок у переговорах. Ці висновки корелюють з українськими науковими підходами, що розглядають жіноче лідерство не як уніфіковане рішення, а як складову частину екосистеми управління.

Проте досі бракує досліджень, які б системно поєднували класифікацію держав як середніх у геополітичному вимірі; ступінь фемінізації їхніх політичних практик (склад еліт + стиль ухвалення рішень); участь жінок у мирних процесах і перехідному правосудді як емпіричну базу моделей стійкої поведінки в умовах турбулентності. Особливо це стосується Африканського континенту, де середні держави (Руанда, ПАР, Кенія, Ефіопія, Намібія) є одночасно і аренами конфліктів, і полігонами для інституційних інновацій (квоти, традиційне правосуддя, регіональна медіація).

У процесі проведення цього дослідження застосовано такі методи:

1) аналіз і синтез — для опрацювання теоретичних підходів до жіночого лідерства, миробудування та концепції забезпечення стійкого миру, міжнародних звітів, національних планів дій та аналітичних матеріалів міжнародних організацій;

2) історико-генетичний — для аналізу передумов конфліктів і еволюції ролі жінок у постконфліктних спільнотах;

3) інституційний — для оцінювання ефективності механізмів імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»;

4) порівняльний — для зіставлення кейсів Колумбії, Руанди та Ефіопії з метою виявлення відмінностей між реальною та фасадною участю жінок у мирних процесах;

5) кейс-стаді, вивчення досвіду в реальному практичному вимірі для поглибленого дослідження національних моделей участі жінок у миробудуванні та перехідному правосудді.

Нині, після краху моделі Рах Americana, яка забезпечувала світову стабільність і була гарантом безпеки, світ входить у фазу стабільності, але іншого штибу — фазу стабільної непередбачуваності, коли саме гнучкість, швидкість реакції, підготовленість, опора на внутрішні ресурси та можливості, багатовекторність зв'язків відіграють ключову роль для збереження держави. Багатостороння регіональна дипломатія стає не засобом диверсифікації ризиків, як внутрішньополітичних, так і зовнішньополітичних, а основою та опорою відносної стабільності в середовищі, яке більше не має такої ознаки. Якщо раніше циклічність криз вимірювали моделями (Кондратьєв, Жугляр), які надійно працювали в умовах до цифрової революції, яку принесли штучний інтелект і пришвидшений розвиток технологій через машинне навчання, то нині перебуваємо у фазі постійного затяжного циклу криз, який лише змінюватиме свою інтенсивність та вектор залежно від вихідних умов. За таких обставин не наддержави, а середні держави стають головними суб'єктами нової багатосторонньої регіональної дипломатії².

Поняття «середні держави» походить від європейської традиції державного управління (Ботеро та інші). Їх розуміють як політично, економічно, дипломатично важливих суб'єктів міжнародної політики, але без тяжіння до гегемонії та встановлення, розширення свого впливу на сусідні території. У сучасному контексті середніми державами зазвичай вважають Канаду, Австралію, Швецію, ПАР, Мексику, Індонезію, Нігерію, Кенію, ПАР, Єгипет, Ефіопію, Алжир, Марокко та низку інших країн залежно від обраних критеріїв — економічної ваги, участі в міжнародних інституціях, масштабів регіонального впливу.

Отже, зі змінами системи міжнародних відносин виникають нові типи союзів: транзакційні, ситуативні, надзвичайно гнучкі, у яких національні, особисті інтереси держав переважають спільні, глобальні, світові. З погляду поведінкової психології, поведінка середніх держав ідеально відповідає підходам та методам гендерно орієнтованого лідерства (жіночого лідерства), основними акцентами яких є спроможність діяти ефективно за будь-яких обставин і бути багато-задачними за своєю сутністю. Це передбачає:

² Юлія Цибульська, «“Середні” держави як актори багатосторонньої регіональної дипломатії в умовах глобальної турбулентності», у *Міждисциплінарні експертизи для відновлення і розвитку України: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2025), 295–300, <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/35761>.

- 1) адаптивний стиль управління та відхід від класичних моделей і стилів керування;
- 2) комунікаційні, посередницькі ролі, ролі медіації у вирішенні спірних питань та конфліктів;
- 3) забезпечення інклюзивної участі, тобто максимальне залучення всіх стейкхолдерів (учасників, бенефіціарів), які впливають чи на яких впливає той чи той процес, для напрацювання ефективних рішень і політик;
- 4) здатність до горизонтального типу управління, мережевих зв'язків на відміну від чітких ієрархічних, патріархальних структур, у яких швидкість та якість ухвалення рішень страждають від багаторівневості підпорядкування та контролю;
- 5) спрямованість на гуманізм: на перше місце ставиться людина та її потреби, всі рішення ухвалюють з орієнтацією на людиноцентризм.

Також важливою ознакою гендерно орієнтованого лідерства, як і середніх держав, є так званий *win-win approach*, який дає змогу досягати не компромісів, коли обидві сторони зазнають утиску частини своїх інтересів, прав тощо, а такого рівня домовленостей, коли жодна зі сторін не тільки не вважає себе обмеженою у своїх інтересах, а й виходить із перемовин чи угод про співпрацю з чітким розумінням своєї вигоди від взаємодії з партнером. Ті самі навички та підходи можна застосувати і до вирішення конфліктів, коли на перший план виходить медіація, намагання з'ясувати позиції сторін-опонентів, можливі точки перетину позицій, поле для врегулювання конфлікту.

Отже, як бачимо з наведених вище паралелей, гендерний вимір є наскрізним як у побудові сучасної дипломатії, так і в діяльності середніх держав, оскільки є засадничим у своїх підходах та практиках. Ба більше, у наукових і політичних колах нині посилюється увага до гендерного виміру міжнародних відносин, так званої «феміністичної» зовнішньої політики (або гендерно орієнтованого лідерства) — це не науковий термін, радше — комплексний, який враховує сукупність ознак, розглянутих вище, а також до порядку денного Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»³ як ключового документа в забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у безпековому секторі. Ця резолюція засаднича, оскільки закріплює роль жінок у мирі та безпеці, зобов'язання держав забезпечувати їхню інклюзивну участь, захист та враховувати гендерний вимір у миротворенні.

Порядок денний Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» просуває Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) — найбільша у світі регіональна міжурядова організація з питань безпеки, має статус спостерігача в ООН та об'єднує 57 країн-учасниць з Європи, Азії та Північної Америки. Національні плани дій (NAPs) — це інструменти імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 на національних рівнях держав-членів ООН. Станом на травень 2024 р. не менше ніж половина держав-членів ООН (приблизно 56 %) ухвалили принаймні один національний план, що сукупно становить понад 100 країн, причому найбільше таких планів у Європі та Африці. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» побудована на чотирьох засадах:

- 1) участь жінок на всіх рівнях ухвалення рішень у сфері миру та безпеки (від уряду, парламенту, сектору безпеки до складу мирної делегації, перехідного правосуддя тощо);
- 2) запобігання виникненню конфлікту та його раннє попередження через інтеграцію гендерного аналізу, протидію радикалізації, запобігання сексуальному та гендерно зумовленому насильству, робота з причинами, що викликають нерівність;
- 3) захист жінок і дівчат від усіх форм насильства в конфлікті, особливо від сексуального, забезпечення доступу до правосуддя, надання правового захисту, забезпечення фізичної безпеки, справедливе притягнення винних до відповідальності;
- 4) допомога та відновлення через гендерно чутливі гуманітарні програми, підтримка тих, що вижили, реінтеграція постраждалих, забезпечення участі жінок у повоєнній відбудові, доступу до ресурсів і сфери ухвалення рішень⁴.

³ Вікторія Колодяжна та Наталія Рябушенко, «Реалізація резолюції ради безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” в Україні в умовах повномасштабної війни: національний та регіональний вимір», *Історико-правовий часопис* 1 (22) 2024: 43–50, <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2024-1/6>.

⁴ Mona Lena Krook and Jacqui True, “Women, Peace and Security: A Policy Framework for the 21st Century,” *Foreign Affairs* (2018), <https://www.foreignaffairs.com/articles/2018-04-16/women-peace-and-security>.

Паралельно розвиваються концепції *феміністичної зовнішньої політики*, започатковані Швецією у 2014 р., а згодом прийняті та адаптовані Канадою, Францією, Мексикою, Іспанією, Люксембургом, Німеччиною. Всі вони підкреслюють пріоритет прав людини, рівності та інклюзивності як засадничих принципів дипломатії та безпеки на протипагу виключно силовим, вертикальним підходам.

Щодо глобального виміру жіночого політичного представництва в реаліях сьогодення маємо такі дані згідно з мапуванням «Women in Politics: 2025» (IPU–UN Women) і даними ООН щодо Цілей сталого розвитку: станом на 01.01.2025 жінки у світі загалом мали близько 27 % місць у нижніх або однопалатних парламентах світу, з уповільненням темпів зростання у минулому році⁵. Європа традиційно має показники, вищі за середньосвітові — приблизно 32 % жінок є депутатками, тоді як в Африці в середньому приблизно 26 % у 2024 р., що майже не відрізняється від показників декілька років тому.

У контексті *європейського виміру* країни, яких традиційно зараховують до середніх європейських держав (Швеція, Фінляндія, Німеччина, Іспанія, Франція), демонструють високі показники жіночого представництва — 40–47 % у національних парламентах і значну присутність жінок у кабінетах міністрів⁶. Їхня зовнішньополітична поведінка відповідає «середньодержавному» профілю: акцент на багатосторонності, медіації, підтримці міжнародних режимів та інституцій, гуманітарних ініціативах, включно з африканськими регіонами.

На протипагу цьому *Африканський континент* демонструє широку варіативність: Руанда має один із найвищих у світі показників жінок у парламенті (понад 60 %, 63,8 % у 2024 р.), тоді як Нігерія — лише близько 4 % жінок-депутаток у 10-му скликанні Національної асамблеї. Південна Африка має близько 44,7 % жінок у парламенті у 2024 р., стабільно входячи до групи країн-лідерок за жіночим представництвом⁷.

Окрема група досліджень присвячена порядку денному Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Статистика ООН і Європарламенту засвідчує, що у 1992–2019 рр. жінки становили лише близько 13 % переговорників, 6 % медіаторів і 6–8 % підписантів великих мирних угод; у 7 із 10 мирних процесів узагалі не було жодної жінки-медіаторки або підписантки⁸.

Отже, існує розвинена теорія середніх держав та окремий великий масив досліджень Резолюції 1325 «Жінки, мир, безпека», однак *їхній перетин* — зокрема у фокусі африканських середніх держав — залишається недостатньо опрацьованим.

Зважаючи на тенденції останніх десятиліть, ми вбачаємо цілком контраверсійну тенденцію: з одного боку, зростає кількість жінок у парламентах і урядах, а з іншого — реальна участь жінок у мирних процесах, переговорах та формуванні безпекової політики залишається обмеженою. Для детального дослідження цієї тенденції розглянемо три кейси: Колумбію, Руанду та Ефіопію, де, попри застосування схожих практик, було досягнуто різних результатів.

Громадянська війна у *Колумбії* тривала понад 50 років (1964–2016 рр.) та була одним із найдовших конфліктів сучасності. Передумовою стала глибока соціальна нерівність, питання користування та володіння землею, відсутності доступу селян до неї, на фоні слабких державних інститутів і зростання впливу наркокартелів та їхньої діяльності. Конфлікт мав багаторівневий вимір: держава, партизанські угруповання, праві парамілітарні угруповання та безпосередньо наркокартелі. Основними акторами були Революційні сили Колумбії (FARC), які прагнули захисту прав селян, реформ та соціальної рівності, з 20 000 осіб у пікові періоди, Національна визвольна армія

⁵ Inter-Parliamentary Union and UN Women, *Women in politics: 2025* (New York: UN Women, 2025), <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-03/women-in-politics-2025-en.pdf>.

⁶ Олена Макарова, *Державна доповідь про стан реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року за підсумками 2016–2017 років* (Київ, 2017), https://dszn-zoda.gov.ua/sites/default/files/loadfiles/NASYLSTVO/rezolyuciya_rady_bezpeky_oon_1325_zhinky_myr_bezpeka.pdf.

⁷ Inter-Parliamentary Union and UN Women, *Women in politics: 2025* (New York: UN Women, 2025), <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-03/women-in-politics-2025-en.pdf>.

⁸ United Nations Security Council, *Prospects for Women Peacebuilders Vastly Worse than before Pandemic as Spoilers Ramp Up Action Aimed at Silencing Their Voices, Human Rights Chief Warns Security Council*, SC/14768, January 18, 2022, <https://press.un.org/en/2022/sc14768.doc.htm>.

(ELN) чисельністю 3000–5000 осіб, яка виступала за радикальні соціальні реформи та взяла анти-імперіалістичний курс, парамілітарні угруповання (AUC) чисельністю до 30 000 осіб, метою яких було знищення партизанських рухів та контроль територій, зокрема в інтересах наркокартелів або землевласників, держава, яка прагнула відновити контроль, монополію на силу та зупинити конфлікт між збройними групами. За період конфлікту загинуло щонайменше 220 000 осіб, з яких до 85 % були цивільними, понад 7 млн осіб вважали внутрішньо переміщеними, понад 25 000 осіб — зниклими безвісти, щороку фіксували кілька тисяч викрадень, постійно зростав рівень насильства, гендерно зумовленого, сексуального насильства, особливо на сільських територіях⁹.

На жінках цей конфлікт позначився не лише через втрату близьких чи вимушене переселення: як свідчить статистика, кожна друга жінка пережила певну форму гендерно зумовленого насильства. Загалом 41 % усіх жінок і 52% внутрішньо переміщених жінок стали жертвами фізичного насильства, але офіційно фіксували лише 5-ту частину з них (близько 22 % випадків)¹⁰. У цьому контексті подій декілька жіночих мереж, як-от *Ruta Pacífica*, *Red Nacional de Mujeres*, *Iniciativa de Mujeres por la Paz*, роками будували порядок денний миру зі справедливим доступом до правосуддя, документували злочини, вимагали реформи земельного питання, переходу до цивільного управління та визнання недоторканності жінок не як приватного, а як політичного питання. У 2012 р. під час чергового раунду переговорів у Гавані в складі офіційної урядової делегації жінок узагалі не було, лише з боку FARC жінок спочатку залучили в статусі «колабораційниць», а місцеві медіа висвітлили це як залучення «*hombres de la paz*» (чоловіків миру).

Своєю чергою, спостерігався міжнародний вплив для застосування норм Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Міжнародна організація «ООН Жінки» (UN Women), яка входить до структури ООН, а також Норвегія, Швеція та інші партнери наполягали, щоб колумбійський процес відповідав міжнародним стандартам участі жінок, і пов'язували це з визнанням легітимності переговорів. На фоні цього контрасту в країні посилювався громадянський тиск з боку жіночих організацій та рухів, мереж, який увійшов в історію як приклад того, як громадськість може змінювати архітектуру переговорів. Вже до 2015 р. жінки становили близько 20 % офіційної урядової переговорної делегації та приблизно 40–43 % делегації FARC — показник, порівнянний із часткою жінок-комбатанток у самій організації. Що слугувало тригером такого перебігу подій? Оскільки перші раунди перемовин у Гавані проходили без жінок і викликали справедливе суспільне обурення, враховуючи тиск міжнародних партнерів та багаторічну публічну адвокаційну діяльність жіночих правозахисних організацій, уряд та FARC, аби зберегти підтримку громадськості, були змушені переглянути склад делегації та створити Гендерну підкомісію. Гендерна підкомісія отримала мандат переглядати всі проекти пунктів угоди крізь призму прав жінок і вразливих груп, а також інтегрувати пропозиції від громадськості. До столиці Куби Гавани, яка була гарантом миротворчого процесу, були запрошені п'ять делегацій постраждалих із 60 осіб для надання свідчень, які стали основою подальших переговорів, жінки становили близько 60 %. Було розроблено різні механізми консультацій — від національних форумів, тематичних слухань до візитів постраждалих, що загалом забезпечило участь понад 3000 осіб, а жінки були не просто цифрами в статистиці, а носіями досвіду та суб'єктами політичного й переговорного процесу. Саме через це поєднання — інклюзивності завдяки жінкам за столом переговорів і громадського та міжнародного тиску — Гендерна підкомісія змогла ввести в остаточну Угоду 2016 року десятки конкретних гендерних положень: від пріоритетного доступу жінок до земельної реформи та кредитів для жителів сільської місцевості до визнання сексуального насильства воєнним злочином, окремих заходів щодо реінтеграції жінок, які брали участь у бойових діях, та механізмів участі жінок у місцевих радах примирення¹¹.

⁹ World Bank, *Colombia: Socioeconomic Impact of the Internal Conflict* (Washington DC: World Bank, 2019), <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/847431558252944290>.

¹⁰ UN Women, *Women's Participation in Peace Negotiations: Colombia Case Study* (New York, 2017), <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2017/10/womens-participation-in-peace-negotiations>.

¹¹ World Bank, *Colombia: Socioeconomic Impact of the Internal Conflict* (Washington DC: World Bank, 2019), <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/847431558252944290>.

Ця угода є свідченням того, що гендерний вимір є не примхою чи додатком, а логікою документа та процесу, оскільки до неї фактично не існувало прецедентів системного включення гендерних стандартів у процесах досягнення мирних домовленостей. Як результат, ця угода юридично завершила конфлікт між урядом і FARC, створила механізми перехідного правосуддя, демобілізації та реінтеграції, відкрила простір для участі жінок у місцевій політиці й національних інституціях миру та закріпила певну тяглість процесів на майбутнє. Хоча реалізація гендерних положень відбувається повільніше, ніж безпекових чи інфраструктурних пунктів, ця тяглість забезпечується як формальними інституціями (Комісією зі встановлення істини, Спеціальним трибуналом тощо), так і тим, що жіночі мережі продовжують адвокатувати та підсвічувати моніторинг виконання угоди, публікують «тіньові» звіти й роблять гендерну частину домовленостей політичною темою для наступних урядів. Кейс миробудування Колумбії показує, як зростання участі жінок з нульового рівня представництва до 20–40 % у переговорних делегаціях перетворюється на сталий процес, без якого мир би набув іншого соціального змісту та виміру.

Ефіопія є прикладом фасадної залученості жінок. Цей кейс ілюструє підхід, коли високі показники представництва жінок не конвертуються у здатність стримати війну, та причини такого негативного результату. Після приходу до влади у 2018 р. прем'єр-міністр Ефіопії Абій-Ахмет Алі оголосив курс на гендерно орієнтовані реформи: у жовтні того ж року він сформував уряд, у якому 50 % посад міністрів зайняли жінки, включно з першою в історії країни міністеркою оборони¹². Невдовзі парламент обрав першу жінку-президентку країни, нею стала Сахле-Ворк Зевде. Верховний суд та Національну виборчу комісію також очолили жінки. Для міжнародних партнерів і спостерігачів це було приголомшливим прикладом «квантового стрибка» у сфері гендерно орієнтованого врядування та бюджетування, а також доказом того, що африканська держава може за короткий проміжок часу досягти гендерної рівності в представництві найвищої ланки управління державою.

Однак у 2020–2022 рр. в Ефіопії відбувалася громадянська війна з регіоном Тиграй, під час якої, за оцінками експертів, загинуло не менше ніж 80 тисяч людей унаслідок бойових дій і ще сотні тисяч — від голоду, спричиненого війною. Попри високий рівень представництва жінок у вищих ешелонах влади, дослідники ООН, правозахисники та медичні установи фіксували систематичне використання сексуального насильства як зброї війни. За статистикою щонайменше 10 % населення жінок у Тиграї зазнали сексуального насильства, з них 4 % — групового зґвалтування, з численними випадками катування репродуктивних органів і навмисного завдання незворотної шкоди фертильності (здатності народжувати)¹³.

Що спричинило такі наслідки для жінок у період конфлікту, попри високе представництво жінок у владі? Детальні політичні дослідження свідчать, що, попри формальні призначення, контроль над безпековими рішеннями мало вузьке коло військово-політичного керівництва, ключову роль відігравали прем'єр, силові структури та союзні політичні регіональні еліти, а не міністерство чи призначений гендерно збалансований уряд. Тобто система управління державою мала всі ознаки «глибинної держави» (*deep state*), у якій популярна в міжнародних партнерів історія про гендерну рівність мала вітринний, несправжній характер, а керували країною, ухвалювали ключові рішення інші особи без урахування позицій відповідальних сторін, посадових та службових осіб держави. Інституції були слабкими, судова влада та виборчі органи перебували під системним політичним тиском, а спроби критики жорстко придушували. У цій конфігурації жінки на високих посадах мали обмежений вплив і простір для змін, не маючи змоги формувати та імплементувати стратегічні рішення щодо початку, ведення й припинення війни.

Отже, ефіопський кейс не заперечує важливості жіночої участі, але водночас підсвічує інший важливий чинник — реальну імплементацію логіки інклюзивності та створення умов для її розгортання. Формальний паритет в уряді, жінка-президентка й жінки на чолі судових

¹² UN Women, *Women, Peace and Security in Africa: Implementation of National Action Plans* (Addis Ababa, 2019), <https://africa.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/03/women-peace-and-security-in-africa>.

¹³ World Health Organization, *Sexual Violence in Conflict Zones: Ethiopia Country Report 2022* (Geneva: WHO, 2022), <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-SRH-22.3>.

органів ще не гарантують, що голоси та позиція жінок будуть визначальними в питаннях миру й безпеки. Якщо політичний режим рухається в бік концентрації влади, авторитаризму, глибинної держави з тінювим управлінням, якщо реальні центри ухвалення рішень перебувають поза офіційними інституціями, завжди виникатиме фасадна інклюдія, демократія, які можуть співіснувати з випадками наймасштабніших хвиль сексуального насильства, як-от воєнні злочини за останні роки в Ефіопії.

Приклад Руанди в розгортанні судів гачача (*gacaca*) доповнює це дослідження іншим виміром та оптикою — не так залученістю жінок до центральної влади, рівнем політичного представництва жінок, як їхньою фактичною, справжньою роллю в правосудді на місцях та відновленні соціальної інтеграції та взаємодії, співіснування після геноциду, якого країна зазнала в період з квітня по липень 1994 р., коли за 100 днів було жорстоко вбито понад мільйон осіб. Передумови геноциду були комплексні — від штучного поділу суспільства на дві групи: хуту (селяни, бідні, маргіналізовані) та тутсі (заможні, привілейовані, мали доступ до влади та освіти), запровадженого колоніальною владою Бельгії, до економічних і соціальних чинників (бідність, голод, безробіття та корупція). Після 1994 р. Руанда мала сотні тисяч підозрюваних у злочинах геноциду й практично паралізовану судову систему, оскільки до кінця 1990-х у місцях обмеження волі тримали понад 120 000 підозрюваних в умовах критичного дефіциту місць, а терміни розгляду справ у судах свідчили, що на це підуть десятиліття¹⁴.

Як відповідь на виклик Руанда вирішила модернізувати традиційну практику судів гачача (*gacaca* — «суд на траві»), коли представники громад збиралися під відкритим небом, а обрані уповноважені представники від громади були посередниками (медіаторами) у вирішенні локальних спорів та конфліктів. З 2001 р. гачача мали юридичний статус як Національна служба юрисдикцій, а вже у 2022 р. ці суди було розгорнуто по всій країні. За 10 років роботи такі народні суди та процеси локального, місцевого народного судочинства розглянули, за різними підрахунками, від 1,2 до майже 2 мільйонів справ¹⁵. Якщо порівняти з традиційними та офіційними органами юстиції в Руанді, то Міжнародний трибунал з Руанди (ICTR), який працював паралельно й займався лише вищим керівництвом, яке організувало геноцид, і головними співучасниками та співорганізаторами, оголосив лише 93 звинувачення та виніс 61 вирок, на що було витрачено близько 2 млрд доларів США.

Фундаментом системи стали судді, які керувались принципом або діяли відповідно до категорії морально-етичного, ціннісного виміру: ті, хто ненавидить брехню (*lay judges — inyangamugayo*). Їх обирала безпосередньо громада з-поміж своїх жителів. За емпіричними даними, було близько 250 000 таких суддів по всій країні. Це унікальний досвід масової участі населення в перехідному народному правосудді. З гендерного погляду, якщо раніше, історично, традиційні гачача були переважно чоловічими (старійшини, глави сімей), то в реформованій, новій системі частка жінок серед суддів суттєво зросла. Різні джерела дають різні оцінки: урядові й академічні дані свідчать про приблизно 35 % жінок серед обраних суддів загалом (у сільській місцевості від 22 до 43 %) ¹⁶. Деякі експерти та джерела свідчать про близько 70 % жінок серед суддів на певних рівнях, зокрема найнижчому, що відображає як активну мобілізацію та згуртованість жінок, так і масову загибель і ув'язнення чоловіків унаслідок кривавого геноциду.

Роль жінок-суддів у гачача не обмежувалася лише квотним принципом, вони приділяли значну увагу свідченням про сексуальне насильство, безпеку постраждалих, іншим аспектам травми, зокрема психологічним. Жінки-inyangamugayo мали тримати баланс між необхідністю справедливого покарання винних і потребою забезпечити громадам умови для співіснування, часто

¹⁴ UN Women, *Gender and Transitional Justice in Rwanda: Outcomes of Gacaca Courts* (New York, 2015), <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/10/gender-and-transitional-justice-in-rwanda>.

¹⁵ Marie O'Reilly, Andrea Ó Súilleabháin, and Thania Paffenholz, *Reimagining Peacemaking: Women's Roles in Peace Processes* (International Peace Institute, 2015), <https://www.ipinst.org/2015/06/reimagining-peacemaking>.

¹⁶ Thania Paffenholz et al., *Women in Peace and Transition Processes: Reflection on the Evidence*, Geneva Peacebuilding Platform Report (2016), <https://www.genevapeacebuilding.ch/resource/women-in-peace-and-transition-processes-reflection-on-the-evidence>.

в ситуації, коли потерпіла й обвинувачений мешкали на сусідніх ділянках землі, а їхні діти ходили в одну школу. Такі відкриті засідання народних судів, коли вся громада ставала своєрідним судом присяжних, посилювали відчуття колективної відповідальності та давали жінкам можливість безпечно транслювати в публічний простір те, про що за інших умов вони б мовчали — досвід насильства, бідності, втрат, горя.

Водночас, попри соціальні переваги, ця модель суду не є ідеальною: правозахисники звертали увагу на ризики помилкових засуджень, тиску більшості на меншість, ірраціонального підходу, упередженості, несистемності компенсацій постраждалим тощо. Але, з погляду гендерного компонента, саме народні суди Руанди стали тим юридичним та публічним майданчиком, де жінки вперше отримали статус формальних носіїв судової влади, хоч і локальної, тимчасової, перехідної. Завдяки поєднанню такої судової практики з подальшими реформами, зокрема конституційними, та запровадженнями гендерними квотами вже у 2010-х роках Руанда посіла перше місце у світі за часткою жінок у парламенті (понад 60 %), а жінки масово зайняли посади в судах, уряді та державному секторі.

Підсумовуючи дослідження цих трьох кейсів, варто наголосити, що гендерний вимір відіграє визначальну роль у трансформації сучасної дипломатії середніх держав Глобального Півдня. Порівняльний аналіз переконує, що саме ці держави мають вищий рівень чутливості до інклюзивності та більшу залежність між якістю процесів миробудування і рівнем залучення жінок. Зовнішня та внутрішня політика цих країн формується в контексті, у якому соціальний капітал, довіра громад і легітимність державних інституцій є критично важливими для стабільності й розвитку. Саме тому середні держави стають полігонами та стартовими майданчиками для апробації нових, сучасних моделей дипломатії, заснованих на прямій участі жінок, побудові горизонтальних мереж та, за потреби, етапі перехідного правосуддя.

Гендерний підхід до дипломатичних дій відкриває можливості до *зміни логіки миротворення*. Жінки в мирних процесах привносять пріоритети, кут зору, вибудовують позиційну модель для переговорів на чинниках, які традиційно недооцінювали в класичній дипломатії: необхідність соціального примирення, врахування потреб громад, перехідного правосуддя, реінтеграцію постраждалих та вразливих груп, відновлення довіри. Саме ці елементи визначають довготривалість і стійкість миру, зменшують або взагалі усувають ризик повторної ескалації, роблять мирні угоди життєздатними в умовах змінних політичних ландшафтів та постійної нестабільності.

Також варто наголосити, що *лише наявність жінок у миротворчій архітектурі не є гарантією стійкого миру*. Ефективність виникає лише тоді, коли їхня участь і залученість є не декоративними, фасадними, вітринними, а сталими, інституційними, юридично забезпеченими для впливу та ухвалення важливих, часто непопулярних рішень. Досвід окремих середніх держав демонструє дві траєкторії: 1) залучення жінок посилює дипломатію та робить мирні угоди стійкими в часі й просторі; 2) формальне представництво жінок на тлі авторитарних тенденцій і мілітаризації призводить до втрати реального впливу.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що середні держави вже є прискорювачами нових моделей дипломатії: маючи обмежені ресурси та багато викликів, вони компенсують це гнучкістю, інноваційними підходами та пошуком нестандартних рішень, з орієнтацією на багатосторонність підтримки партнерів та мультилатеральний підхід у дипломатії. Перспективи цієї трансформації полягають в *інституціоналізації участі жінок* у дипломатичних практиках і процедурах миробудування за допомогою законодавчих гарантій, масштабування та ефективного виконання національних планів дій за Резолюцією 1325, стійких механізмів участі та залучення громадськості, розвитку інклюзивного підходу та посилення жіночих мереж.

Висновки

Дослідники визначають середні держави як політично, економічно та дипломатично важливих суб'єктів міжнародної політики, позбавлених тяжіння до гегемонії та розгортання виключного впливу на сусідні території. Нині до них зазвичай зараховують Канаду, Австралію, Швецію,

ПАР, Мексику, Індонезію, Нігерію, Кенію, Єгипет, Ефіопію, Алжир, Марокко та низку інших країн. На сучасному етапі гендерний вимір є наскрізним як у побудові дипломатії, так і в операційній діяльності середніх держав, оскільки він є засадничим у їхніх підходах та практиках. Водночас спостерігається контраверсійна тенденція: попри зростання кількості жінок у парламентах і урядах, їхня реальна участь у мирних процесах, переговорах та формуванні безпекової політики залишається обмеженою.

Розгляд кейсів Колумбії, Руанди та Ефіопії дає підстави стверджувати, що гендерний вимір відіграє визначальну роль у трансформації сучасної дипломатії середніх держав Глобального Півдня. Порівняльний аналіз переконує, що саме ці держави мають вищу чутливість до інклюзивності та більшу залежність між якістю процесів миробудування і рівнем залучення жінок. Зовнішня та внутрішня політика цих країн формується в контексті, у якому соціальний капітал, довіра громад і легітимність державних інституцій є критично важливими для стабільності та розвитку.

Саме тому середні держави стають полігонами та стартовими майданчиками для апробації нових моделей дипломатії, заснованих на прямій участі жінок, побудові горизонтальних мереж та, за потреби, етапах перехідного правосуддя. Такий гендерний підхід до дипломатичних дій відкриває можливості для зміни логіки миротворення. Проте лише присутність жінок у миротвірчій архітектурі не є гарантією стійкого миру: ефективність виникає лише тоді, коли їхня залученість є реальною, а не фасадною. Саме забезпечення цієї реальної участі є ключем до зростання ролі середніх держав на сучасному етапі.

Список використаної літератури

- Басараб, Ольга, та Богдана Плюсик. «Гендерні стереотипи як причина гендерно зумовленого насильства в умовах воєнного стану». У *Згуртованість суспільства у протидії викликам та загрозам в умовах воєнного стану: збірник тез науково-практичної конференції*, 314–6. Кривий Ріг: КДПУ; Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10198>.
- Колодяжна, Вікторія, та Наталія Рябушенко. «Реалізація резолюції ради безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” в Україні в умовах повномасштабної війни: національний та регіональний вимір». *Історико-правовий часопис* 1 (22) 2024: 43–50. <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2024-1/6>.
- Макарова, Олена. *Державна доповідь про стан реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року за підсумками 2016–2017 років*. Київ, 2017. https://dszn-zoda.gov.ua/sites/default/files/loadfiles/NASYLSTVO/rezolyuciya_rady_bezpeky_oon_1325_zhinky_myr_bezpeka.pdf.
- Цибульська, Юлія. «“Середні” держави як актори багатосторонньої регіональної дипломатії в умовах глобальної турбулентності». У *Міждисциплінарні експертизи для відновлення і розвитку України: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*, 295–300. Київ: Національний університет «Кієво-Могилянська академія», 2025. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/35761>.
- Krook, Mona Lena, and Jacqui True. “Women, Peace and Security: A Policy Framework for the 21st Century.” *Foreign Affairs* (2018). <https://www.foreignaffairs.com/articles/2018-04-16/women-peace-and-security>.
- O’Reilly, Marie, Andrea Ó Súilleabháin, and Thania Paffenholz. *Reimagining Peacemaking: Women’s Roles in Peace Processes*. International Peace Institute, 2015. <https://www.ipinst.org/2015/06/reimagining-peacemaking>.
- Paffenholz, Thania, et al. *Women in Peace and Transition Processes: Reflection on the Evidence*. Geneva Peacebuilding Platform Report. 2016. <https://www.genevapeacebuilding.ch/resource/women-in-peace-and-transition-processes-reflection-on-the-evidence>.
- UN Women. *Women’s Participation in Peace Negotiations: Colombia Case Study*. New York: UN Women, 2017. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2017/10/womens-participation-in-peace-negotiations>.
- UN Women. *Gender and Transitional Justice in Rwanda: Outcomes of Gacaca Courts*. New York: UN Women, 2015. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/10/gender-and-transitional-justice-in-rwanda>.
- UN Women. *Women, Peace and Security in Africa: Implementation of National Action Plans*. Addis Ababa: UN Women, 2019. <https://africa.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/03/women-peace-and-security-in-africa>.

- World Bank. *Colombia: Socioeconomic Impact of the Internal Conflict*. Washington DC: World Bank, 2019. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/847431558252944290>.
- World Health Organization. *Sexual Violence in Conflict Zones: Ethiopia Country Report 2022*. Geneva: WHO, 2022. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-SRH-22.3>.
- Inter-Parliamentary Union and UN Women. *Women in politics: 2025*. New York: UN Women, 2025. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-03/women-in-politics-2025-en.pdf>.
- United Nations Security Council. *Prospects for Women Peacebuilders Vastly Worse than before Pandemic as Spoilers Ramp Up Action Aimed at Silencing Their Voices, Human Rights Chief Warns Security Council*. SC/14768. January 18, 2022. <https://press.un.org/en/2022/sc14768.doc.htm>.

Bibliography

- Basarab, Olha, and Bohdana Pliusyk. "Henderne stereotypy yak prychna henderno zumovlenoho nasylstva v umovakh voyennoho stanu" ["Gender Stereotypes as a Cause of Gender-Based Violence in the Context of Martial Law"]. In *Zhurtovanist suspilstva u protydii vyklykam ta zahrozam v umovakh voiennoho stanu: zbirnyk tez naukovo-praktychnoi konferentsii*, 314–6. Kryvyi Rih, Poltava, 2024. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10198> [in Ukrainian].
- Inter-Parliamentary Union and UN Women. *Women in politics: 2025*. New York: UN Women, 2025. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-03/women-in-politics-2025-en.pdf>.
- Kolodiazhna, Viktoriia, and Nataliia Riabushenko. "Implementation of UN Security Council Resolution No. 1325 'Women, Peace, Security' in Ukraine in conditions of full-scale war: national and regional dimensions." *History and Law Journal* 1 (22) 2024: 43–50. <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2024-1/6> [in Ukrainian].
- Krook, Mona Lena, and Jacqui True. "Women, Peace and Security: A Policy Framework for the 21st Century." *Foreign Affairs* (2018). <https://www.foreignaffairs.com/articles/2018-04-16/women-peace-and-security>.
- Makarova, Olena. *Derzhavna dopovid pro stan realizatsiyi Natsional'noho planu diy z vykonannya rezolyutsiyi Rady Bezpeky OON 1325 "Zhinky, myr, bezpeka" na period do 2020 roku za pidsumkamy 2016-2017 rokiv [State Report on the Implementation of the National Action Plan for the Implementation of UN Security Council Resolution 1325 "Women, Peace and Security" for the period up to 2020 based on the results of 2016-2017]*. Kyiv, 2017. https://dszn-zoda.gov.ua/sites/default/files/loadfiles/NASYLSTVO/rezolyuciya_rady_bezpeky_oon_1325_zhinky_myr_bezpeka.pdf [in Ukrainian].
- O'Reilly, Marie, Andrea Ó Súilleabháin, and Thania Paffenholz. *Reimagining Peacemaking: Women's Roles in Peace Processes*. International Peace Institute, 2015. <https://www.ipinst.org/2015/06/reimagining-peacemaking>.
- Paffenholz, Thania, et al. *Women in Peace and Transition Processes: Reflection on the Evidence*. Geneva Peacebuilding Platform Report. 2016. <https://www.genevapeacebuilding.ch/resource/women-in-peace-and-transition-processes-reflection-on-the-evidence>.
- Tsybul'ska, Yuliya. "'Seredni' derzhavy yak aktory bahatostoronnyoyi rehionalnoyi dyplomatiyi v umovakh hlobalnoyi turbulentsnosti" ["'Middle' States as Actors of Multilateral Regional Diplomacy in the Context of Global Turbulence"]. In *Mizhdystsyplinarni ekspertyzy dlya vidnovlennya i rozvytku Ukrayiny [Interdisciplinary Expertise for the Recovery and Development of Ukraine: Collection of Materials of the International Scientific and Practical Conference]*, 295–300. Kyiv: National University of Kyiv-Mohyla Academy, 2025. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/35761> [in Ukrainian].
- UN Women. *Gender and Transitional Justice in Rwanda: Outcomes of Gacaca Courts*. New York: UN Women, 2015. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/10/gender-and-transitional-justice-in-rwanda>.
- UN Women. *Women, Peace and Security in Africa: Implementation of National Action Plans*. Addis Ababa: UN Women, 2019. <https://africa.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/03/women-peace-and-security-in-africa>.
- UN Women. *Women's Participation in Peace Negotiations: Colombia Case Study*. New York: UN Women, 2017. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2017/10/womens-participation-in-peace-negotiations>.
- United Nations Security Council. *Prospects for Women Peacebuilders Vastly Worse than before Pandemic as Spoilers Ramp Up Action Aimed at Silencing Their Voices, Human Rights Chief Warns Security Council*. SC/14768. January 18, 2022. <https://press.un.org/en/2022/sc14768.doc.htm>.

World Bank. *Colombia: Socioeconomic Impact of the Internal Conflict*. Washington DC: World Bank, 2019. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/847431558252944290>.

World Health Organization. *Sexual Violence in Conflict Zones: Ethiopia Country Report 2022*. Geneva: WHO, 2022. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-SRH-22.3>.

Yuliya Tsybulska

Master's degree holder in the field of law and economics,
a graduate of the second (master's) level of higher education of
the educational and scientific program "Business Diplomacy and GR Politics"
in the specialties: C1 Economics and International Economic Relations, C2 Political Science,
National University of Kyiv-Mohyla Academy, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0003-6303-3010>
tsybulskayuliya333@gmail.com

Marta Oliynyk-Domochko

PhD in Political Science, Senior Lecturer,
Department of Interdisciplinary Education,
Faculty "Kyiv-Mohyla School of Professional and Continuing Education",
National University of Kyiv-Mohyla Academy, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9113-5677>
m.oliynyk-domochko@ukma.edu.ua

THE GENDER DIMENSION OF THE TRANSFORMATION OF CONTEMPORARY DIPLOMATIC MODELS IN THE POLICIES OF "MIDDLE POWERS" IN THE GLOBAL SOUTH AIMED AT ENSURING SUSTAINABLE PEACE

Abstract

This article examines the intersection of two dimensions – “middle powers” and feminized political practices of conflict resolution and sustainable peace, taking into account the cases of countries of the Global South, and especially the countries of the African continent. Data are presented on the global dimension of women's political representation, the implementation of the agenda of UN Security Council Resolution 1325 “Women, Peace, Security”, and a comparative analysis of the dynamics of women's leadership on the European and African continents.

The intersection of middle powers and WPS is studied using the examples of Colombia, Ethiopia, and Rwanda. In each of them, the following are indicated: the state of the conflict, peace initiatives, and women's involvement; the effectiveness of specific mechanisms of women's participation is characterized, and the factors that influenced their success are identified. The reasons for the effectiveness of the Gender Sub-Commission in the Colombian conflict are identified, the superficial and façade-like nature of changes in the political system of Ethiopia is characterized, the unique role of women in the post-genocide justice system in Rwanda, which later transformed into a high participation of women in the country's politics, is demonstrated.

Through the analysis of three cases, it is shown that the gender dimension plays a decisive role in the transformation of modern diplomacy of middle powers of the Global South, however, the presence of

women in the peacekeeping architecture is not a guarantee of sustainable peace per se. In conclusion, it is noted that middle powers are already acting as accelerators of new models of diplomacy, because they have limited resources and many challenges, and therefore compensate for this through flexibility, innovative approaches, and the search for non-standard solutions, one of which is the institutionalization of women's participation in diplomatic practices and peacebuilding procedures.

Keywords: middle powers, Global South, gender-oriented leadership, gender influence, peacebuilding.

Подано / Submitted: 20.01.2026

Схвалено до публікації / Accepted: 30.03.2026

Оприлюднено / Published: 29.05.2026

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)